

แบบรายงานผลการวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของตำบล
ตามแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ/ตำบล ปี ๒๕๖๒
(ฉบับทบทวน ปี ๒๕๖๘)
ตำบลดอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

หลักฐานประกอบการพิจารณาประกอบการประเมินผลการปฏิบัติราชการ
ของเกษตรจังหวัด ตัวชี้วัด ระดับความสำเร็จของการจัดทำ
แผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ ปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐

เรื่อง	สารบัญ	หน้า
การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของตำบลดอกคำ		๑
๑. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของตำบล		๑
๑.๑ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร		๑
๑.๒ ศักยภาพพื้นที่/ทรัพยากรการเกษตร		๕
๑.๓ สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI		๘
๑.๔ สินค้าเอกลักษณ์ที่สำคัญ		๘
๑.๔.๑ ชนิดสินค้า ข้าว		๘
๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม		๘
๒) พื้นที่ปลูกข้าว		๙
๓) สถานการณ์การใช้เทคโนโลยีการผลิต		๙
๔) ปฏิทินการเพาะปลูก		๑๑
๕) ต้นทุนการผลิต		๑๒
๖) สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด		๑๒
๗) เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่		๑๒
๑.๔.๒ ชนิดสินค้า อ้อยโรงงาน		๑๓
๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม		๑๓
๒) ปริมาณการผลิต		๑๓
๓) สถานการณ์การใช้เทคโนโลยีการผลิต		๑๓
๔) ปฏิทินการเพาะปลูก		๑๔
๕) ต้นทุนการผลิต		๑๔
๖) สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด		๑๕
๒. ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข		๑๖
๓. การจัดทำ TOWS Matrix		๑๗

สารบัญตาราง

เรื่อง		หน้า
ตารางที่ ๑	แสดงหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ ตำบลดอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด	๑
ตารางที่ ๒	แสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร ตำบลดอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด	๒
ตารางที่ ๓	แสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร ตำบลดอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด	๒
ตารางที่ ๔	แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ์ ตำบลดอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด	๓
ตารางที่ ๕	แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกร ตำบลดอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด	๔
ตารางที่ ๖	แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร ตำบลดอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด	๔
ตารางที่ ๗	แสดงข้อมูลอาสาสมัครเกษตร ตำบลดอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด	๔
ตารางที่ ๘	ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ตำบลดอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด	๕
ตารางที่ ๙	แสดงทรัพยากรดิน ตำบลดอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด	๖
ตารางที่ ๑๐	แสดงจำนวนแหล่งน้ำ ตำบลดอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด	๗
ตารางที่ ๑๑	แสดงปริมาณการปลูกข้าว ตำบลดอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด	๙
ตารางที่ ๑๒	แสดงต้นทุนการผลิตข้าวต่อไร่ ปี ๒๕๖๗ ตำบลดอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด	๑๒
ตารางที่ ๑๓	แสดงปริมาณการปลูกอ้อยโรงงาน ตำบลดอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด	๑๓
ตารางที่ ๑๔	แสดงต้นทุนการผลิตอ้อยโรงงาน ต่อไร่ ตำบลดอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด	๑๔
ตารางที่ ๑๖	แสดงประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข	๑๖
ตารางที่ ๑๗	แสดงการวิเคราะห์ตาราง TOWS Matrix	๑๗

สารบัญภาพ

เรื่อง		หน้า
ภาพที่ ๑	แสดงหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ ตำบลดอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด	๑
ภาพที่ ๒	แสดงลักษณะการประกอบอาชีพ ตำบลดอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด	๒
ภาพที่ ๓	แสดงลักษณะการถือครองที่ดิน ตำบลดอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด	๓
ภาพที่ ๔	แสดงประเภทเอกสารสิทธิ์ ตำบลดอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด	๓
ภาพที่ ๕	แสดงพื้นที่ทรัพยากรดิน ตำบลดอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด	๖
ภาพที่ ๖	แสดงพื้นที่ทรัพยากรดิน ตำบลดอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด	๖
ภาพที่ ๗	แสดงแหล่งน้ำใต้ดินตำบลดอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด	๗
ภาพที่ ๘	แสดงแหล่งน้ำผิวดินตำบลดอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด	๗
ภาพที่ ๙	แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว ตำบลดอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด	๘
ภาพที่ ๑๐	แสดงชั้นความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว ตำบลดอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด	๘
ภาพที่ ๑๑	แสดงปริมาณการปลูกข้าว ตำบลดอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด	๙
ภาพที่ ๑๒	แสดงวิธีการตลาดข้าวหอมมะลิของตำบลดอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด	๑๒
ภาพที่ ๑๓	แผนที่แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่มีศักยภาพ) สำหรับปลูกอ้อยโรงงาน ตำบลดอกกล้าอำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด	๑๓

การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอ

๑. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์

๑.๑ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร

๑) เกษตรกร

(๑) ครุฑเรือนเกษตรกร

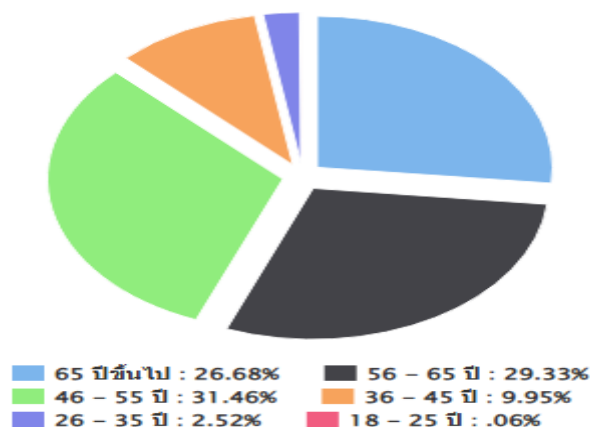
ตำบลดอกกล้า มีครุฑเรือนเกษตรกร จำนวน ๑,๕๔๘.๐๐ ครุฑเรือน โดยมีหัวหน้าครุฑเรือน เกษตรกรอายุระหว่าง ๖๕ ปีขึ้นไป จำนวน ๒๘๑ ครุฑเรือน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๖๔ รองลงมาอายุระหว่าง ๔๖-๕๕ ปี จำนวน ๒๒๙ ครุฑเรือน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๖๐ อายุระหว่าง ๕๖-๖๕ ปี จำนวน ๒๕๐ ครุฑเรือน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๐๔ อายุระหว่าง ๓๖-๔๕ ปี จำนวน ๗๘ ครุฑเรือน คิดเป็นร้อยละ ๙.๐๖ อายุระหว่าง ๒๖-๓๕ ปี จำนวน ๒๒ ครุฑเรือน คิดเป็นร้อยละ ๒.๕๖ และอายุระหว่าง ๑๘-๒๕ ปี จำนวน ๑ ครุฑเรือน คิดเป็นร้อยละ ๐.๑๒ ตามลำดับ

ตารางที่ ๑ แสดงหัวหน้าครุฑเรือนจำแนกตามอายุ ตำบลดอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด
หัวหน้าครุฑเรือนเกษตรกร จำแนกช่วงอายุ

ช่วงอายุ (ปี)	ครุฑเรือน	ร้อยละ
๖๕ ปีขึ้นไป	๔๑๓.๐๐	๒๖.๖๘
๕๖ - ๖๕ ปี	๔๕๔.๐๐	๒๙.๓๓
๔๖ - ๕๕ ปี	๔๘๗.๐๐	๓๑.๔๖
๓๖ - ๔๕ ปี	๑๕๔.๐๐	๙.๙๕
๒๖ - ๓๕ ปี	๓๙.๐๐	๒.๕๒
๑๘ - ๒๕ ปี	๑.๐๐	๐.๐๖
รวม	๑,๕๔๘.๐๐	๑๐๐.๐๐

ที่มา : Farmer Analytic System of Thailand พ.ศ. ๒๕๖๗

หัวหน้าครุฑเรือนเกษตรกร จำแนกช่วงอายุ

ภาพที่ ๑ แสดงหัวหน้าครุฑเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ ตำบลดอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด
(ที่มา : Farmer Analytic System of Thailand)

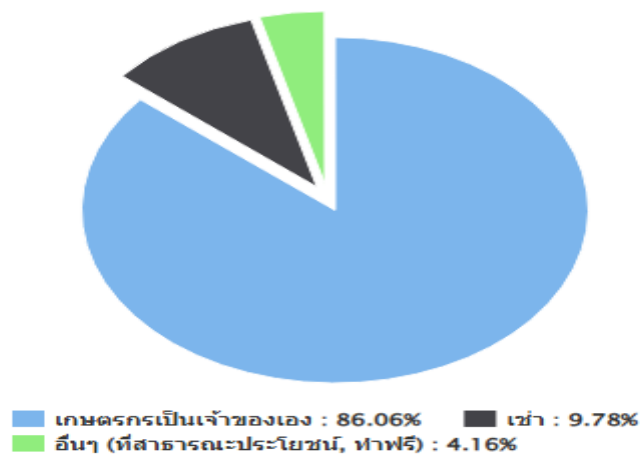
(๒) ลักษณะการประกอบอาชีพ

ตำบลดอกกล้า มีเกษตรกรที่ประกอบอาชีพหลักส่วนใหญ่เป็นการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เป็นหลัก จำนวน ๑,๘๙๕ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๔๙ และประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง จำนวน ๑๕ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๐.๗๖

ตารางที่ ๒ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร ตำบลดอกกล้า อำเภอบุพมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

ลักษณะการประกอบอาชีพ	ครัวเรือน	ร้อยละ
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก	๑,๔๙๒	๙๖.๓๘
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง	๕๖.๐๐	๓.๖๒

ลักษณะการถือครองที่ดิน

ที่มา : Farmer Analytic System of Thailand พ.ศ. ๒๕๖๘

ภาพที่ ๒ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพ ตำบลดอกกล้า อำเภอบุพมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

(ที่มา : Farmer Analytic System of Thailand)

(๓) ลักษณะการถือครองที่ดิน

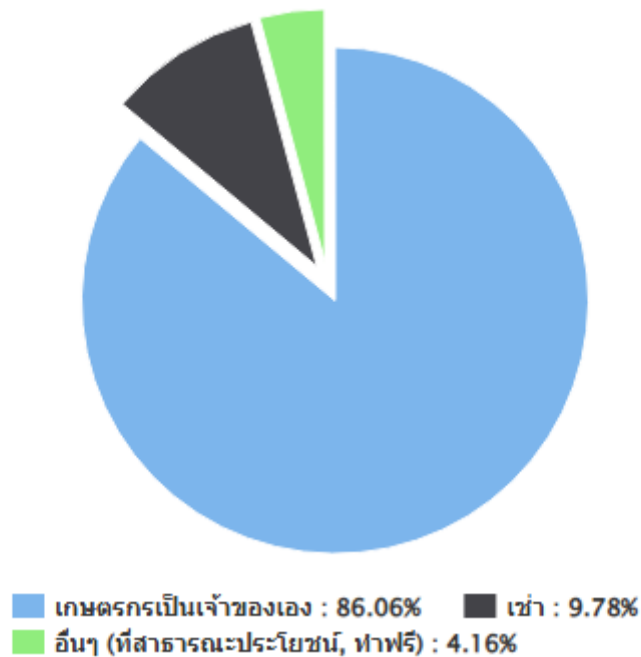
ลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกรตำบลดอกกล้า ส่วนใหญ่เกษตรกรเป็นเจ้าของตนเอง จำนวน ๑,๗๗๘ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๘๖.๐๖ รองลงมาคืออื่นๆ เช่า ๒๐๒ ครัวเรือน จำนวน คิดเป็นร้อยละ ๙.๗๘ และ อื่นๆ(ที่สาธารณะประโยชน์ทำฟรี จำนวน ๘๖ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๔.๑๖ ตามลำดับ

ตารางที่ ๓ แสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร ตำบลดอกกล้า อำเภอบุพมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

ลักษณะการถือครอง	ครัวเรือน	ร้อยละ
เกษตรกรเป็นเจ้าของตนเอง	๑,๗๗๘	๘๖.๐๖
อื่น ๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี)	๒๐๒	๙.๗๘
เช่า	๘๖	๔.๑๖

ที่มา : Farmer Analytic System of Thailand พ.ศ. ๒๕๖๘

ลักษณะการถือครองที่ดิน

ภาพที่ ๓ แสดงลักษณะการถือครองที่ดิน ตำบลดอกลำ อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด
(ที่มา : Farmer Analytic System of Thailand)

(๔) ประเภทเอกสารสิทธิ์ (เฉพาะเกษตรกรเป็นเจ้าของตนเอง)

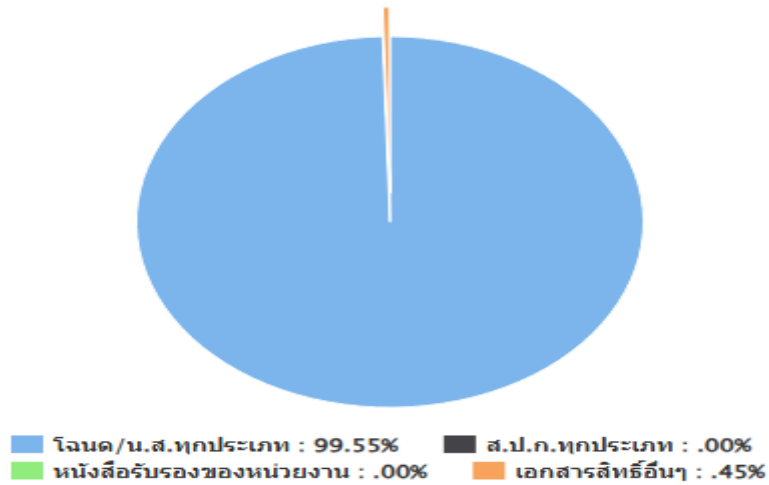
เกษตรกรตำบลดอกลำ มีการถือครองที่ดินแบบเอกสารสิทธิ์ประเภทโฉนด จำนวน ๗๑๖ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๙๗.๖๘ และเอกสารสิทธิ์อื่น ๆ จำนวน ๘ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑.๑๒ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔ แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ์ ตำบลดอกลำ อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

โฉนด/น.ส.ทุก ประเภท	ส.ป.ก. ทุก ประเภท	เอกสารสิทธิ์อื่น ๆ	หนังสือรับรองของ หน่วยงาน	รวม
๑,๗๗๗	๐	๘	๐	๑,๗๗๘

ที่มา : Farmer Analytic System of Thailand พ.ศ. ๒๕๖๘

ประเภทเอกสารสิทธิ์ (ครัวเรือน)

ภาพที่ ๔ แสดงประเภทเอกสารสิทธิ์ ตำบลดอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด
(ที่มา : Farmer Analytic System of Thailand)

๒) องค์กรและสถาบันเกษตรกร

(๑) กลุ่มเกษตรกร/สถาบัน

ตำบลดอกกล้า มีกลุ่มส่งเสริมอาชีพ ๑กลุ่ม สมาชิก ๑๐ ราย ๒ กลุ่มกลุ่มหมู่บ้านเกษตรกร
สมาชิก ๑๐ ราย และวิสาหกิจชุมชน แห่ง สมาชิก ๕๔๗ ราย

ตารางที่ ๕ แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกรตำบลดอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

ตำบล	กลุ่มส่งเสริมอาชีพ		กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร		กลุ่มยุวเกษตรกร		วิสาหกิจชุมชน	
	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)
ดอกกล้า	๑	๒๕	๑	๑๕	๑	๒๐	๑๙	๕๔๗

ที่มา : กลุ่มงานสถาบันอำเภอปทุมรัตน์, พ.ศ. ๒๕๖๘)

ศูนย์เรียนรู้และเครือข่าย

อำเภอปทุมรัตน์ มีแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร มีศูนย์เรียนรู้การเพิ่ม
ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เครือข่าย ๑ ศูนย์ และ ศูนย์บริการและถ่ายทอด
เทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ๑ ศูนย์

ตารางที่ ๖ แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตรตำบลดอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

ตำบล	ศพก.	ศพก. เครือข่าย	ศจช.	ศดปช.	ศบกต.	ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง			ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี ด้านการพัฒนาที่ดิน
						กษ.	ปศุสัตว์	ปฎิรูปที่ดิน	
ดอกกล้า	-	๑	-	-	๑	-	-	-	-

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอปทุมรัตน์, พ.ศ.๒๕๖๘

(๑) อาสาสมัครเกษตร

ตำบลดอกกล้า มีอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน จำนวน ๑๕ ราย หมอหิน - ราย และอาสาสมัครปศุสัตว์ ๑ ราย

ตารางที่ ๗ แสดงข้อมูลอาสาสมัครเกษตร ตำบลดอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

ตำบล	อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (ราย)	หมอหิน (ราย)	อาสาสมัครปศุสัตว์	ครูบุญชีอาสา (ราย)	อาสาสมัครปฏิรูปที่ดิน (ราย)
ดอกกล้า	๑๕	๑๘	๑๓	๒	-

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอปทุมรัตน์, พ.ศ.๒๕๖๗

(๒) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ตำบลดอกกล้า มีศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร กิจกรรมหลัก เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน จำนวน ๑ แห่ง

ตารางที่ ๘ ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ตำบลดอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

แบบสรุปข้อมูล					
ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด					
ชื่อศูนย์เครือข่าย	ประเภท/กิจกรรมหลัก	ที่ตั้งศูนย์		ชื่อ - นามสกุลประธานศูนย์	เบอร์โทรศัพท์
		หมู่	ตำบล		
ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง	เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๑๒	ดอกกล้า	นางสถาพร หงโสตา	๐๘๖๒๒๔๐๗๕๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอปทุมรัตน์, พ.ศ.๒๕๖๘

ตารางที่ ๙ แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่ ตำบลดอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

ที่	ตำบล	ชื่อกลุ่มแปลงใหญ่	ชนิดพืช	จำนวนสมาชิก (คน)	จำนวนพื้นที่ (ไร่)	ประธาน	เบอร์โทรศัพท์ประธาน
๑	ดอกกล้า	แปลงใหญ่ข้าวบ้านดอกกล้า	ข้าว	๒๑๖	๒,๘๓๗	นายคมสัน ศาเลาดี	๐๖๑๑๓๑๔๓๔๑
๒	ดอกกล้า	เกษตรกรทำนาหนองคู-โคกเพ็ก	ข้าว	๖๓	๖๓๑	นายวรเชษฐ ผลผาเลิศ	๐๙๕๖๓๙๒๒๙๕
๓	ดอกกล้า	ศูนย์ข้าวชุมชนบ้านตาจ่อย	ข้าว	๕๐	๕๐๔	นางสถาพร หงโสตา	๐๘๖๒๒๔๐๗๕๐

ที่มา สำนักงานเกษตรอำเภอปทุมรัตน์, พ.ศ. ๒๕๖๘

๑.๒ ศักยภาพพื้นที่/ทรัพยากรการเกษตร

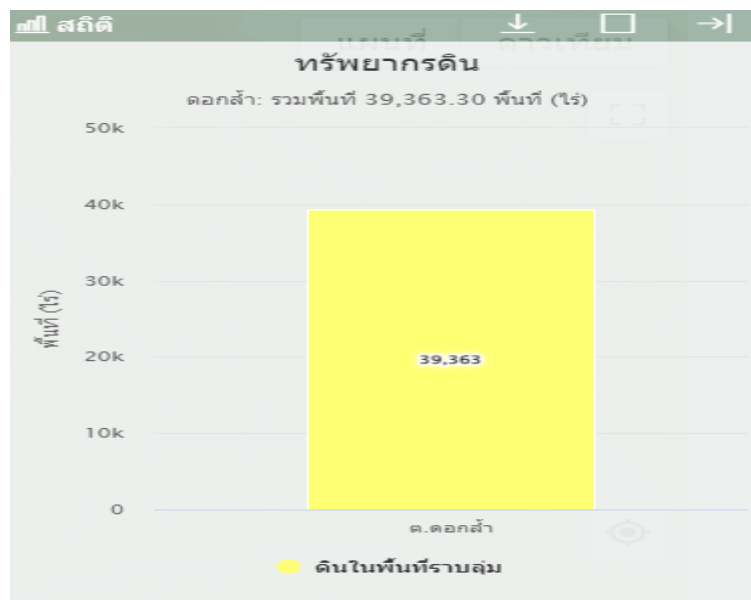
๑) ทรัพยากรดิน

ตำบลดอกกล้า มีพื้นที่ ๙,๐๗๑.๑๖ ไร่ ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบลุ่ม มีเนื้อที่ ๗,๐๑๑.๕๕ ไร่ คิดเป็น ร้อยละ ๗๗.๒๙ รองลงมาเป็นดินในพื้นที่ดอนในเขตดินแห้ง มีเนื้อที่ ๑,๙๐๐.๑๑ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๙๔ และพื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ ๑๕๙.๕๐ ไร่ คิดเป็น ร้อยละ ๑.๗๕

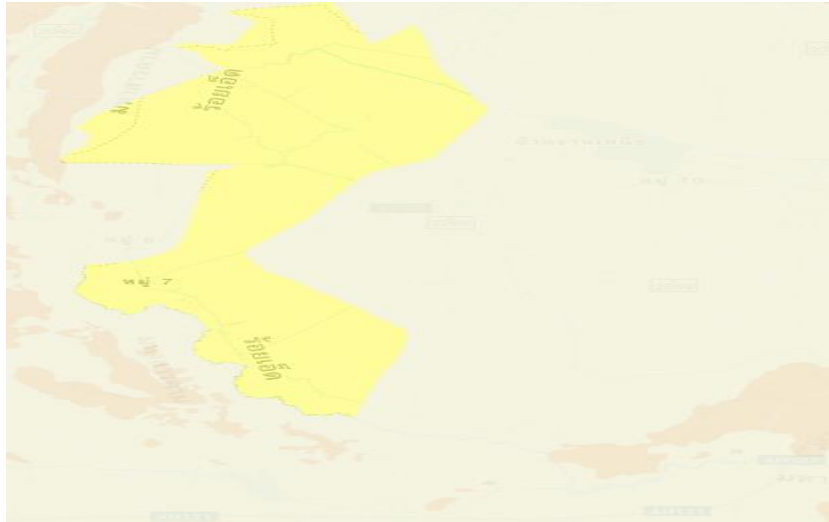
ตารางที่ ๑๐ แสดงทรัพยากรดิน ตำบลดอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

ประเภท	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
ดินในพื้นที่ราบลุ่ม	๗,๐๑๑.๕๕	๗๗.๒๙
ดินในพื้นที่ดอนในเขตดินแห้ง	๑,๙๐๐.๑๑	๒๐.๙๔
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	๑๕๙.๕๐	๑.๗๕
รวม	๙,๐๗๑.๑๖	๑๐๐

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๘

ภาพที่ ๕ แสดงพื้นที่ทรัพยากรดิน ตำบลดอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๗)

ภาพที่ ๖ แสดงพื้นที่ทรัพยากรดิน ตำบลดอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๗)

๒) ทรัพยากรน้ำ

ตำบลดอกกล้า เป็นพื้นที่อาศัยน้ำฝนในการทำการเกษตรเป็นหลัก ประมาณ ๘๐ % ของพื้นที่ทั้งหมดนอกจากนี้ยังแหล่งน้ำอื่นๆ ที่ใช้ในการเกษตรดังนี้

- แหล่งน้ำใต้ดิน บ่อบาดาลตำบลดอกกล้า ๑๔ บ่อ

- แหล่งน้ำผิวดิน ได้แก่แม่น้ำในแม่น้ำลำคลอง ทะเลสาบและในพื้นที่ชุ่มน้ำที่เป็นน้ำจืด ปกติน้ำผิวดินจะได้รับการเติมจากฝน ตำบลดอกกล้า มีแหล่งน้ำผิวดินที่ใช้ทำการเกษตร แหล่งน้ำจากกรมพัฒนาที่ดินจำนวน ๗ แห่ง

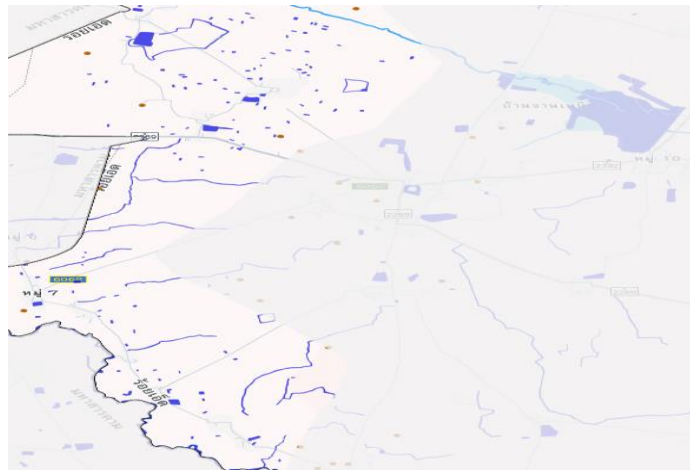
ตารางที่ ๑๑ แสดงจำนวนแหล่งน้ำ ตำบลดอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

ตำบล	จำนวนแหล่งน้ำ พด.	จำนวนบ่อบาดาล
ดอกกล้า	๘	๒๐

(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๗)

ภาพที่ ๗ แสดงแหล่งน้ำใต้ดินตำบลดอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด
(ที่มา : กรมชลประทาน และ ส.ป.ก. (๒๕๕๙-๒๕๖๑) กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๗)

ภาพที่ ๘ แสดงแหล่งน้ำผิวดินตำบลดอกสำ อำเภอบุพมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด
(ที่มา : กรมชลประทาน และ ส.ป.ก. (๒๕๕๙-๒๕๖๑) กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๗)

๑.๓ สีนค้ำเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้ำ GI (ไม่มี)

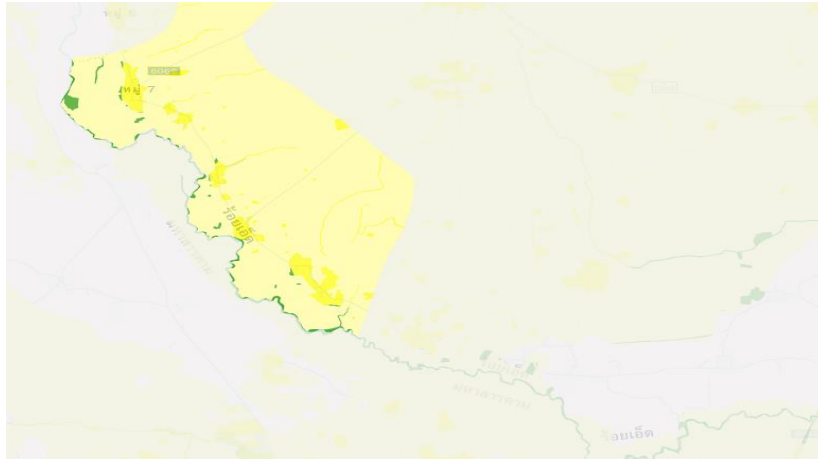
๑.๔ สีนค้ำเอกลักษณ์ที่สำคัญ

๑.๔.๑ ชนิดสินค้ำ ข้าว

๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

(๑) เขตความเหมาะสม

ตำบลดอกสำ มีพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกข้าวทั้งหมด จำนวน ๓,๖๓๐๗.๕ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน ๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐ พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S๒) จำนวน ๓๔,๘๙๒.๘๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๙๖.๘๒ พื้นที่เหมาะสมน้อย (S๓) จำนวน ๑,๑๔๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓.๑๘ และพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐

ภาพที่ ๙ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว ตำบลดอกลำ อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๗)

ภาพที่ ๑๐ แสดงชั้นความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว ตำบลดอกลำ อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๗)

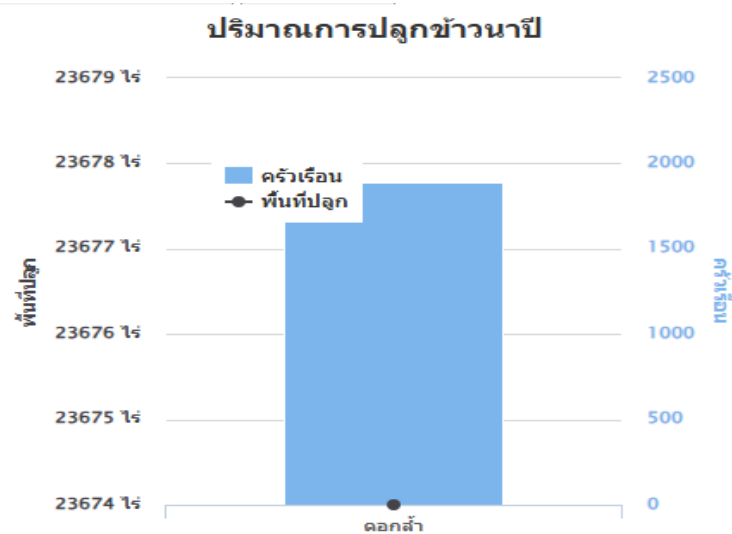
๒) พื้นที่ปลูก

ตำบลดอกกล้า มีพื้นที่การปลูกข้าว จำนวน ๒๓,๔๗๖ ไร่ ครั้วเรือนเกษตรกร ๓,๖๘๘ ครั้วเรือน และมีพื้นที่เก็บเกี่ยว ๒๓,๔๗๖ ไร่

ตารางที่ ๑๒ แสดงปริมาณการปลูกข้าว ตำบลดอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

ตำบล	ครั้วเรือนเกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)
ดอกกล้า	๓,๖๘๘	๒๓,๔๗๖	๒๓,๔๗๖

ที่มา : Farmer Analytic System of Thailand, พ.ศ.๒๕๖๗

ภาพที่ ๑๑ แสดงปริมาณการปลูกข้าว ตำบลดอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

(ที่มา : Farmer Analytic System of Thailand)

๓) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต

(๑) การใช้พันธุ์ดี

อำเภอปทุมรัตน์ส่วนใหญ่จะปลูกข้าวเจ้า โดยใช้พันธุ์ขาวดอกมะลิ๑๐๕ และมีบางส่วนปลูกข้าวเหนียว โดยใช้พันธุ์ กข๖

(๒) การเตรียมดิน

- การเตรียมดินสำหรับการทำนาด้วยวิธีปักดำ โดยการไถตะเพื่อทำการพลิกดินชั้นล่างขึ้นมาสัมผัสออกซิเจนรวมถึงเป็นการตากดินเพื่อทำลายวัชพืชด้วย โดยทิ้งไว้ประมาณ ๑-๒ สัปดาห์ จากนั้นให้ทำการไถแปรอีกครั้ง เพื่อเอาเศษซากพืชออกจากแปลงนาเป็นการพลิกดินที่กลับขึ้นมาเพื่อทำลายวัชพืชที่เกิดขึ้นมาใหม่ และยังเป็นการย่อยดินให้มีขนาดเล็กลง จากนั้นจะทำการคราดเพื่อเอาเศษ วัชพืชออกจากแปลง และเป็นการปรับระดับพื้นที่ให้มีความสม่ำเสมอจนสามารถตกกล้าและปักดำได้

- การเตรียมดินสำหรับการทำนาหว่านน้ำตม เป็นวิธีการเตรียมดินเหมือนกับการทำนาด้วยวิธีปักดำ แต่จะแตกต่างกันตรงที่การทำร่อง ขนาดแปลงจะใหญ่กว่า แต่ถ้าเป็นการปลูกแบบนาหว่านแห้งจะต้องรอให้ฝนตกลงมาเพื่อให้ดินมีความชื้นก่อนจึงทำการไถตะแล้วปล่อยทิ้งไว้ เพื่อให้วัชพืชเน่าสลายไป จากนั้นก็ทำการไถแปรอีก ๑ ครั้ง จึงทำการหว่านเมล็ด แล้วทำการคราดกลบเมล็ดข้าว

- การเตรียมดินสำหรับการทำนาด้วยวิธีการหว่านหรือหยอดข้าวแห้ง เป็นการเตรียมดินในขณะที่ไม่มียังในแปลงนา โดยไถดะลึกลงไปประมาณ ๑๕ – ๒๐ เซนติเมตร พลิกกลับหน้าดินทิ้งไว้ประมาณ ๑-๒ สัปดาห์เพื่อให้ดินชั้นล่างรับออกซิเจนจากอากาศซึ่งเป็นการกำจัดวัชพืช โรคพืชและแมลงศัตรูข้าว จากนั้นไถแปร ๑-๒ ครั้ง เพื่อกำจัดวัชพืชและย่อยดิน หว่านเมล็ดข้าวแห้งหรือหยอดเมล็ดเสร็จแล้วคราดกลบเมล็ด

(๓) การปลูก

ตำบลดอกกล้า ส่วนใหญ่ทำนาหว่านประมาณ ๙๐ % ทำนาดำประมาณ ๑๐ %

- การทำนาหว่าน เป็นการปลูกข้าวโดยเอาเมล็ดพันธุ์หว่านลงในพื้นที่ที่ได้มีการไถเตรียมแล้ว การทำนาหว่านจะมีอยู่ ๒ ลักษณะ คือ การหว่านเมล็ดข้าวแล้วจึงไถกลบข้าว โดยขั้นแรกจะทำการไถดะก่อนจากนั้นก็หว่านเมล็ดข้าวแล้วทำการไถกลบข้าวและวัชพืชไปพร้อมกันเพื่อให้เป็นปุ๋ยสำหรับข้าว และอีกแบบหนึ่งสำหรับการปลูกข้าวโดยการหว่านแล้วจึงทำการคราดกลบ โดยจะทำการไถกลบวัชพืชให้ตายก่อนจึงทำการหว่านเมล็ดข้าวลงไปแปลงนาแล้วทำการคราดกลบเมล็ดข้าว สำหรับเมล็ดข้าวที่ใช้ในการหว่านจะมีทั้งแบบการหว่านแห้งซึ่งเป็นการหว่านเมล็ดข้าวแห้งที่ไม่ได้แช่น้ำก่อนลงไปแปลงนาที่มีน้ำบ้างแห้งสลับกันไป และอีกแบบคือการหว่านได้น้ำ เป็นการหว่านเมล็ดข้าวที่ทำการแช่น้ำก่อนประมาณ ๒ วันเพื่อให้รากงอกก่อนแล้วนำไปหว่านลงในแปลงนาที่มีน้ำขังอยู่

- การทำนาดำ เป็นการทำนาโดยวิธีการใช้ต้นกล้าปักดำลงไปแปลงนา โดยจะทำการในช่วงที่มีฝนตกชุก หรือในท้องนาที่มีน้ำท่วมพอที่จะสามารถปักดำได้ ขั้นแรกจะต้องมีการเตรียมแปลงไว้สำหรับเพาะต้นกล้าเสียก่อน จากนั้นชาวนาจะนำเมล็ดพันธุ์ไปแช่น้ำไว้ประมาณ ๑-๒ คืน เมื่อรากงอกแล้วก็จะไปหว่านลงในแปลงที่เตรียมไว้สำหรับเพาะกล้า เมื่อต้นกล้ามีอายุ ๒๕-๓๐ วัน จะถอนต้นกล้าแล้วมัดรวมไว้เป็นกำๆ ขนาดพออุ้มได้หากปลายยาวก็จะตัดปลายใบข้าวเสียก่อน แล้วจึงนำไปปักดำที่แปลงนาที่ได้ทำการไถและคราดไว้แล้ว สำหรับระยะห่างในการดำหากพื้นที่อุดมสมบูรณ์ก็จะปลูกห่างกว่าพื้นที่ไม่ค่อยอุดมสมบูรณ์ เพราะต้นข้าวจะกอใหญ่เปียดกันแน่น ทำให้รวงข้าวรับแสงไม่ค่อยดี

(๔) ระบบการให้น้ำ

อำเภอปทุมรัตต์อาศัยน้ำฝนตามฤดูกาลเป็นหลัก และบางพื้นที่มีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สามารถสูบน้ำเข้าแปลงได้

(๕) การดูแลรักษา

- ระดับน้ำ ตั้งแต่เริ่มหว่านจนข้าวแตกกอ ระดับน้ำไม่ควรเกิน ๕ เซนติเมตร เมื่อข้าวแตกกอเต็มที่ ระดับน้ำอาจเพิ่มสูงขึ้นได้ เพื่อจะได้ไม่ต้องสูบน้ำบ่อย ๆ แต่ไม่ควรเกิน ๑๐ เซนติเมตร เพราะถ้าระดับน้ำสูงจะทำให้ต้นข้าวที่แตกกอเต็มที่แล้ว เพิ่มความสูงของต้น และความยาวของใบ โดยไม่ได้ประโยชน์อะไร เป็นเหตุให้ต้นข้าวล้ม เกิดการทำลายของโรคและแมลงได้ง่าย

- การกำจัดวัชพืช การใช้มือถอนหรือเครื่องมืออื่น เช่น มีด จอบ เสียม ไถ ฯลฯ การกำจัดวัชพืชในแปลงข้าวไร่ ควรทำภายใน ๔๐ วันหลังข้าวงอก ประมาณ ๒-๓ ครั้ง หากทำการกำจัดวัชพืชเมื่อข้าวมีอายุมากจะมีผลกระทบต่อผลผลิตของข้าว เนื่องจากข้าวจะเข้าสู่ระยะสร้างรวงหรือตั้งท้อง ในระยะนี้ข้าวจะยึดลำต้นสูงกว่าวัชพืช เช่นเดียวกับข้าวนาที่สูง ควรเก็บวัชพืชในนาทิ้งออกเป็นต้นเล็กๆหรือเศษวัชพืชที่ตกค้างจากการเตรียมดิน ในระยะ ๒-๔ สัปดาห์ประมาณ ๑-๒ ครั้งหรือมากกว่า หากมีจำนวนวัชพืชมากการกำจัดวัชพืชด้วยมือแต่ละครั้งควรห่างกันประมาณ ๒ สัปดาห์

- การป้องกันศัตรูศัตรูอื่น ศัตรูศัตรู เช่น นก หนู ลิง เข้าทำลาย การป้องกันอาจทำได้หลายวิธี เช่น สร้างกับดัก ทำหุ่นไล่กา ใช้คนไล่ การปลูกเป็นผืนใหญ่ การเลือกปลูกพันธุ์ที่มีการออกดอกพร้อมกัน หรือปลูกพืชอื่น เช่น ข้าวโพด แตง เพื่อล่อศัตรูประเภทฟันแทะ

(๖) การใส่ปุ๋ย

- ก่อนการปลูก เมื่อไถตะไส้วัสดุอินทรีย์บำรุงดิน เช่น มูลสัตว์ ปุ๋ยหมัก เป็นต้น ประมาณ ๕๐๐-๑,๐๐๐ กิโลกรัม ต่อไร่ หรือใช้เศษใบไม้ในอัตราประมาณ ๑๐๐-๓๐๐ กิโลกรัมต่อไร่

- ระยะกล้า ใส่ปุ๋ยธาตุอาหารทั้ง ๓ ธาตุ ไนโตรเจน (N) ฟอสฟอรัส (P) และโพแทสเซียม (K) ให้ใส่พร้อมกัน อัตรา ๕ - ๑๐ กิโลกรัมต่อไร่

- ระยะข้าวสร้างรวงอ่อน หรือ กำเนิดช่อดอก ใส่ปุ๋ยไนโตรเจน (N) อัตรา ๕ - ๑๐ กิโลกรัมต่อไร่

- ระยะข้าวตั้งท้อง ใส่ปุ๋ยยูเรีย อัตรา ๕ - ๑๐ กิโลกรัมต่อไร่ หรือปุ๋ยแอมโมเนียมซัลเฟต อัตรา ๑๐ - ๒๐ กิโลกรัมต่อไร่

(๗) การเก็บเกี่ยว

เก็บเกี่ยวข้าวเมื่อถึงระยะสุกแก่เหมาะสมคือ ๒๘-๓๐ วันหลังออกดอก มีการเก็บเกี่ยวสองลักษณะคือ แรงงานคนโดยใช้เคียวเกี่ยวข้าวที่ละหลาย ๆ รวง และเก็บเกี่ยวโดยเครื่องเกี่ยวนวด ใช้เวลาเก็บเกี่ยวเร็ว แต่ข้าวมีความชื้นสูงประมาณ ๒๕-๓๐%

(๘) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

การนวดข้าว การใช้คนนวดหรือนวดด้วยเท้า เป็นวิธีที่ดีทำให้ข้าวไม่เสียคุณภาพ และมีการสูญเสียน้อยแต่ต้องใช้เวลาและเปลืองแรงงานมาก ไม่เหมาะกับการทำนามาก ๆ แต่เหมาะกับข้าวที่จะเก็บไว้เป็นเมล็ดพันธุ์

- การนวดโดยวิธีฟาด ฟาดกับลานข้าวโดยตรงในครุหรือภาชนะอื่น ๆ การนวดวิธีนี้จะทำให้เกิดการสูญเสียอันเกิดจากแรงของการฟาด ทำให้มีเมล็ดบางส่วนกระเด็นสูญหายไป และบางส่วนก็ตกค้างอยู่ในรวงอันเกิดจากการนวดไม่หมด

- การนวดโดยใช้เครื่องนวด ปัจจุบันยังนิยมใช้กันอยู่ในบริเวณที่ยังไม่มีรถเกี่ยวนวดใช้ ซึ่งส่วนใหญ่ก็มีเครื่องทำความสะอาดอยู่ในตัวทำให้สะดวกและรวดเร็ว เสียค่าใช้จ่ายต่ำ เหมาะแก่เกษตรกรที่มีการทำนามาก ๆ และใช้คนเกี่ยว

- การใช้เครื่องเกี่ยวนวด เครื่องจะทำการเกี่ยวและนวดข้าวออกมาเลยเมล็ดข้าวที่นวดได้จะออกมาจากเครื่องนวดและบรรจุในถังเก็บหรือในกระสอบ

(๙) การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรู

ระยะปลูกใช้เมล็ดพันธุ์ที่ดี ทนทาน ต่อโรคและแมลง และเดินสำรวจแปลงข้าว หากพบโรค และแมลง ดำเนินการกำจัดโดยใช้ทั้งชีวภัณฑ์และสารเคมีตามลักษณะอาการ

๔) ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในตำบลดอกกล้า มีการปลูกข้าว ดังนี้

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ข้าว				←	△		→			←	▽	→

สัญลักษณ์	↔	ช่วงฤดูปลูก	△	ปลูกสูงสุด
	↔.....	ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว	▽	เก็บเกี่ยวสูงสุด

๕) ต้นทุนการผลิต

ตำบลดอกกล้า มีต้นทุนการผลิตข้าว เป็นเงิน ๑,๙๐๐ - ๔,๑๐๐ บาท/ไร่

ตารางที่ ๑๓ แสดงต้นทุนการผลิตข้าวต่อไร่ ปี ๒๕๖๗ ตำบลดอกกล้า อำเภอบุพผรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

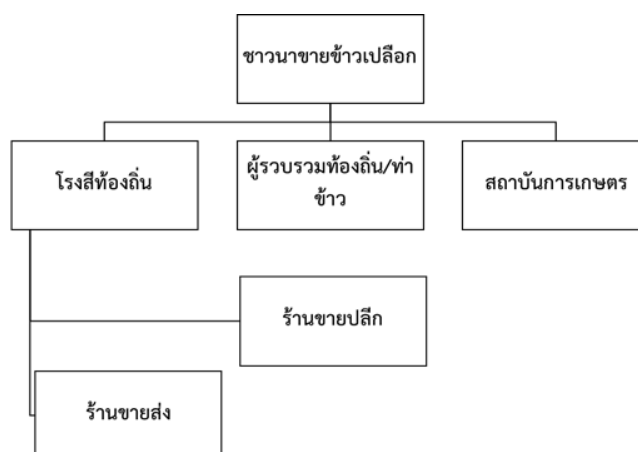
รายการ	บาท
ค่าเตรียมดิน	๖๐๐-๘๐๐
ค่าเมล็ดพันธุ์	๑๐๐-๖๐๐
ค่าปุ๋ย	๕๐๐-๑๐๐๐
ค่าสารเคมีกำจัดโรค-แมลง	๑๐๐-๔๐๐
ค่าเก็บเกี่ยว	๕๐๐-๖๐๐
ค่าขนส่ง	๑๐๐-๒๐๐
ค่าแรง	๓๐๐-๕๐๐
รวม	๑,๙๐๐-๔,๑๐๐

(ที่มา สำนักงานเกษตรอำเภอบุพผรัตน์, พ.ศ.๒๕๖๗)

๖) สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

(๑) วิธีการตลาดข้าวหอมมะลิ ๑๐๕

ผลผลิตถูกขายผ่านโรงสีโดยตรงมากที่สุดโรงสีขนาดใหญ่ที่เป็นจุดรับจำหน่ายข้าวเปลือกของรัฐบาล ซึ่งเป็นการส่งเสริมการผูกขาดในตลาดข้าวให้กับโรงสีขนาดใหญ่รองลงมาขายผ่านผู้รวบรวมท้องถิ่น/ท่าข้าว และขายผ่านสถาบันเกษตรกร เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ตำบลดอกกล้า อำเภอบุพผรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

ภาพที่ ๑๒ แสดงวิธีการตลาดข้าวหอมมะลิของตำบลดอกกล้า อำเภอบุพผรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบุพผรัตน์, พ.ศ.๒๕๖๗)

(๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป
(โรงสีฟ่อนคำ ในเขตอำเภอปทุมรัตน์)

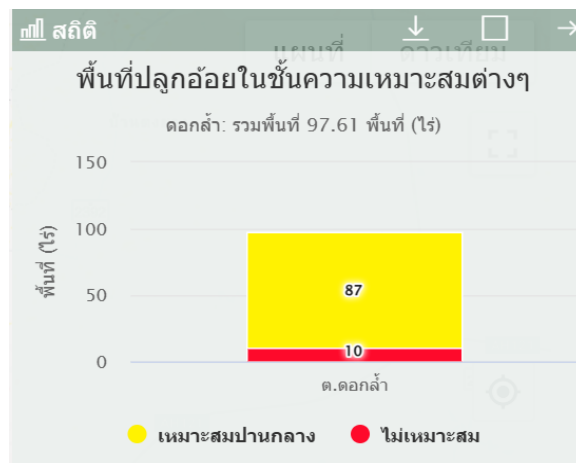
๗) เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่
(ไม่มี)

๑.๔.๒ ชนิดสินค้า อ้อย

๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

(๑) เขตความเหมาะสม

ตำบลดอกกล้า มีพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกอ้อย จำนวน ๙๗.๖๑ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน ๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S๒) จำนวน ๘๗.๓๖ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๘๙.๕ พื้นที่เหมาะสมน้อย (S๓) จำนวน ๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐ และพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๑๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๒๕

*ค่าตัวเลขได้มาจากการคำนวณด้วยระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์

พื้นที่ปลูกอ้อยในชั้นความเหมาะสมต่างๆ

ดอกกล้า: รวมพื้นที่ 97.61 พื้นที่ (ไร่)

ขอบเขต	ประเภท	พื้นที่ (ไร่)	ร้อยละ
ด.ดอกกล้า	เหมาะสม...	87.36	89.5
	ไม่เหมาะสม...	10.25	10.5

แหล่งข้อมูล

ภาพที่ ๑๓ แผนที่แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่มีศักยภาพ) สำหรับปลูกอ้อย ตำบลดอกกล้า
อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๗)

๒) พื้นที่ปลูกอ้อย

ตำบลดอกกล้า มีเกษตรกรปลูกอ้อยโรงงาน จำนวน ๕ ครัวเรือน พื้นที่ปลูก ๒๖ ไร่ พื้นที่
เกี่ยวเกี่ยว ๓๒ ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย ๘๒ กิโลกรัมต่อไร่

ตารางที่ ๑๔ แสดงปริมาณการปลูกยางพารา อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

ตำบล	ครัวเรือน เกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เกี่ยวเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กิโลกรัม)
ดอกกล้า	๕	๒๖	๒๖	๓๙,๐๐๐	๑,๕๐๐

ที่มา : กรมวิชาการเกษตร, พ.ศ. ๒๕๖๗

๓) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต

การเตรียมดิน การปลูกต้นฤดูฝนไถพรวน ๑-๒ ครั้ง ถ้าปลูกปลายฤดูฝน ไถ
พรวน ๒-๓ ครั้ง การไถระเบิดดินดาน ควรไถในพื้นที่ที่ดินมีการอัดแน่น ที่ระดับความลึก ๒๐-๔๐ เซนติเมตร
โดยไถให้ลึก ๕๐ เซนติเมตร

การเตรียมท่อนพันธุ์ ใช้ท่อนพันธุ์อ้อยจากแปลงที่ไม่มีโรคและ แมลงระบาด การ
ปลูกต้นฤดูฝน ใช้ท่อนพันธุ์อายุ ๘-๑๐ เดือน การปลูก ปลายฤดูฝน ใช้ท่อนพันธุ์อายุ ๑๐-๑๑ เดือน ตัดลำ
อ้อยชิดดิน ตัดยอดอ้อย ต่ำกว่าคอใบสุดท้าย ๒๐ เซนติเมตร ลอกกาบใบแล้วนำไปปลูก

การปลูก ยกร่องปลูก ระยะระหว่างร่อง ๑.๓๐-๑.๕๐ เมตร ปลูกแบบ แถว
เดี่ยวสำหรับอ้อยที่มีการแตกกอมากหรือปานกลาง ปลูกแบบแถวคู่ สำหรับอ้อยที่มีการแตกกอน้อย ระยะ
ระหว่างแถวคู่ ๓๐-๕๐ เซนติเมตร ปลูกแบบวงลำในร่องอ้อยหรือใช้รถปลูก โดยให้ส่วนโคนและยอดอ้อย
การไถเตรียมดิน การยกร่องเพื่อปลูกอ้อย เทคโนโลยีการผลิตอ้อย ๕ การดูแลรักษา การให้น้ำ ดินร่วนและ
ดินร่วนเหนียว ควรให้น้ำตามร่องทันทีหลังปลูก ส่วนดินทรายให้น้ำตามร่องก่อนปลูก ในช่วงอายุ ๑-๑๐
เดือน ไม่ควรให้ อ้อยขาดน้ำติดต่อกันนาน ๒๐ และ ๓๐ วัน ตามลำดับ งดให้น้ำก่อน เก็บเกี่ยว ๒ เดือน ถ้ามี
ฝนตกต้องระบายน้ำออกทันที และควรให้น้ำทันที หลังตัดแต่งต่ออ้อย สลับยกกันประมาณ ๓๐ เซนติเมตร
แล้วใช้มีดตัดลำอ้อยเป็นท่อนยาว ประมาณ ๓๐ เซนติเมตร กลบดิน ใช้อัตราท่อนพันธุ์ ๘๐๐-๑,๐๐๐ ลำต่อไร่
หรือ ๑.๐-๑.๕ ต้นต่อไร่ ขึ้นกับคุณภาพท่อนพันธุ์และระยะปลูก

การดูแลรักษา ดินร่วนและดินร่วนเหนียว ควรให้น้ำตามร่องทันทีหลังปลูก
ส่วนดินทรายให้น้ำตามร่องก่อนปลูก ในช่วงอายุ ๑-๑๐ เดือน ไม่ควรให้ อ้อยขาดน้ำติดต่อกันนาน ๒๐ และ
๓๐ วัน ตามลำดับ งดให้น้ำก่อน เก็บเกี่ยว ๒ เดือน ถ้ามีฝนตกต้องระบายน้ำออกทันที และควรให้น้ำทันที
หลังตัดแต่งต่ออ้อย

การใส่ปุ๋ย มีการวิเคราะห์ตัวอย่างดินก่อนปลูกและใช้ปุ๋ยอัตรา ตามค่าวิเคราะห์
ดิน การใส่ปุ๋ยอ้อยปลูก ควรแบ่งใส่ ๒-๓ ครั้ง ครั้งที่ ๑ ใส่รองพื้นพร้อมปลูก ใช้ปุ๋ยที่มีธาตุอาหารครบทั้ง N-P-
K เช่น ปุ๋ยเกรด ๑๖-๑๖-๘ ครั้งที่ ๒ และ ๓ ใส่เมื่ออ้อยอายุ ๓-๔ เดือน และ ๕-๖ เดือน หรือดินมีความชื้น
ใช้ปุ๋ยเกรด ๔๖-๐-๐ หรือ ๒๑-๐-๐ และปุ๋ยเกรด ๐-๐-๖๐ โดยโรยข้างแถวแล้วพรวนกลบ

- ระยะปลูก ๑.๓๐x๑.๕๐ เมตร

การกำจัดวัชพืช หลักการกำจัดวัชพืช ไถ ๑-๒ ครั้ง ตากดิน ๗ -๑๐ วัน พรวน
ดินแล้ว คราดเก็บเศษซาก ราก เหง้า หัว และไหลวัชพืชออกจากแปลงก่อนปลูก กำจัดวัชพืชด้วยแรงงาน

หรือเครื่องจักรกล หรือปลูกพืชคลุมดิน ใช้ใบอ้อย คลุมดิน หรือพ่นสารเคมี อะทราซีน ไดยูรอน หรืออามีทริน ก่อนอ้อยและ วัชพืชงอก และไกลโฟเซต หลังวัชพืชงอก

การเกี่ยวเกี่ยว ตัดอ้อยชิดดิน อ้อยที่ไม่ออกดอก ตัดยอดอ้อยต่ำกว่าจุดคอใบ ประมาณ 25-30 เซนติเมตร ส่วนอ้อยที่ออกดอกตัดต่ำจากใบธง 100-150 เซนติเมตร กรณีใช้เครื่องเกี่ยวเกี่ยว ตั้งใบมีดล่างให้ชิดดิน ใบมีดบนให้ได้ระดับกับความสูงของอ้อยตรงจุดที่จะตัด ตัดอ้อยที่สุกแก่ก่อน นำอ้อยที่ตัดแล้วเข้าโรงงานให้เร็วที่สุด

4) ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในอำเภอบุพมรัตน์ มีการปลูกอ้อยโรงงาน ฤดูการปลูกเริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนกรกฎาคม ปลูกสูงสุดในเดือนพฤษภาคม การเกี่ยวเกี่ยวระหว่างพฤษภาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ เกี่ยวเกี่ยวสูงสุดในเดือนพฤศจิกายน โดยมีปฏิทินการเพาะปลูกอย่างพารา ในอำเภอบุพมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ดังนี้

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
อย่างพารา	▽					←				△	▽	▽
สัญลักษณ์ เกี่ยวเกี่ยวสูงสุด ▽ ← → ช่วงฤดูปลูก △ ปลูกสูงสุด												

๕) ต้นทุนการผลิต

ตารางที่ ๑๕ แสดงต้นทุนการผลิตอ้อย ต่อไร่ ตำบลดอกกล้า อำเภอบุพมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

รายการ	อ้อย (ยังไม่ให้ผลผลิต) บาท/ไร่/ปี	อ้อยปีที่ ๑-๓ ปี (ให้ผลผลิตแล้ว) บาท/ไร่/ปี
การเตรียมแปลง	๒,๕๐๐	-
ค่าพันธุ์	๒๐๐๐	-
ค่าแรง	๑๕๐๐	๒๐๐-๑๐๐๐
ค่าปุ๋ย	๒๐๐๐	๑๕๐๐-๒๐๐๐
ค่ากำจัดวัชพืช	๑,๐๐๐	๕๐๐-๑๐๐๐
รวม	๙,๕๐๐	๒,๒๐๐-๔,๐๐๐

๖) สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

- (๑) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป
(โรงงานน้ำตาลบุพมรัตน์)

๑.๕ ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทาง การแก้ไข

ตารางที่ ๑๖ แสดงประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข

ปัญหาและกลุ่มของ ปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบล เป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชนที่ ประสบปัญหา)	ความสำคัญ เร่งด่วน
ด้านการผลิตสินค้า และการตลาด ๑. ข้าว	๑. ภัยพิบัติ (แล้ง) ๒. การระบาดของโรค-แมลง ๓. ต้นทุนการผลิตสูง ๔. ราคาผลผลิตตกต่ำ ๕. ขาดแคลนแหล่งเงินทุน	๑. วางแผนระบบน้ำ ๒. จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ด้านการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช ๓. ให้ความรู้ด้านการป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกต้องวิธี ๔. จัดทำแปลงพยายกรณ์เตือนการระบาดของศัตรูพืช ๕. ส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มผลิต พันธุ์ เมล็ดพันธุ์ ใช้เอง ๕. รวมกลุ่มกัน	ทุกหมู่บ้าน	มาก
ด้านเกษตรกรและ องค์กรเกษตรกร ๑. การรวมกลุ่ม	๑. ขาดการรวมกลุ่มของ เกษตรกร	๑. จัดตั้งกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าว เพื่ออำนาจในการต่อรองราคา ผลผลิต ๒. จัดตั้งกลุ่มเกษตรกร เพื่อการแปรรูปผลผลิตจากข้าว	ทุกหมู่บ้าน	ปานกลาง
ด้านการแปรรูป ผลผลิตและผลิตภัณฑ์ ๑. การแปรรูปข้าว	๑. ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการ แปรรูป ๒. ขาดเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ ๓. ขาดมาตรฐานการรับรอง คุณภาพ	๑. จัดตั้งกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าว เพื่อผลิตข้าวที่มีคุณภาพและขอการ รับรอง ๒. ศึกษานวัตกรรมแปรรูปโดยสถาบันการศึกษาในพื้นที่หรือผู้ที่มี ความเชี่ยวชาญ	ทุกหมู่บ้าน	ปานกลาง

การจัดทำ TOWS Matrix

ตารางที่ ๑๗ แสดงการวิเคราะห์ตาราง TOWS Matrix

	จุดแข็ง (S) ๑. พื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการปลูกข้าวหอมมะลิ ๒. เกษตรกรมีความชำนาญในการผลิตข้าว ๓. ผลผลิตข้าวมีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับในระดับสากล ๔. ผลผลิตข้าวสามารถนำไปแปรรูปได้หลากหลาย	จุดอ่อน (W) ๑. แหล่งน้ำไม่เพียงพอ ๒. เกษตรกรสูงอายุ ๓. เกษตรกรไม่ยอมรับเทคโนโลยีใหม่ ๔. พันธุ์ข้าวไม่ต้านทานโรค ๕. เมล็ดพันธุ์ข้าวมีพันธุ์ปน ๖. ต้นทุนการผลิตสูง ๗. มีการใช้สารเคมีในการทำนา
โอกาส (O) ๑. มีตลาดรองรับ ๒. มีความต้องการของตลาดสูง ๓. มีหน่วยงานราชการให้ความรู้ให้ ความสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ๔. มีกลุ่มแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิต ๕. มีความรู้ภูมิปัญญาด้านหัตถกรรม	กลยุทธ์เชิงรุก (SO) ๑. การผลิตข้าวคุณภาพดีเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า ๒. การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน ๓. ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อแปรรูปข้าวหอมมะลิ	กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO) ๑. การรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อลดต้นทุนการผลิต ๒. ส่งเสริมเกษตรกรรุ่นใหม่ให้ทำการเกษตรมากขึ้น ๓. สนับสนุนการบริหารจัดการแหล่งน้ำ
ภัยคุกคาม (T) ๑. ราคาผลผลิตแปรปรวน ๒. ไม่สามารถกำหนดราคาผลผลิตเองได้ ๓. มีภัยธรรมชาติและโรคระบาด	กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST) ๑. สร้างตลาดแบบขายตรง (ผู้ผลิตขายสินค้าให้ผู้บริโภคโดยตรง) ๒. สร้างความรู้ความเข้าใจด้านการป้องกันโรคแมลงศัตรูพืช ๓. แปรรูปผลผลิตในช่วงราคาตกต่ำ	กลยุทธ์เชิงรับ (WT) ๑. รวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อสร้างอาชีพเสริมอื่นๆ

กำหนดเป็นกลยุทธ์ ดังนี้

๑. กลยุทธ์เชิงรุก

- ๑.๑ การผลิตข้าวคุณภาพดีเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า
- ๑.๒ การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน
- ๑.๓ ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อแปรรูปข้าวหอมมะลิ

๒. กลยุทธ์เชิงแก้ไข

- ๒.๑ การรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อลดต้นทุนการผลิต
- ๒.๒ ส่งเสริมเกษตรกรรุ่นใหม่ให้ทำการเกษตรมากขึ้น
- ๒.๓ สนับสนุนการบริหารจัดการแหล่งน้ำ

๓. กลยุทธ์ป้องกัน

- ๓.๑ สร้างตลาดแบบขายตรง (ผู้ผลิตขายสินค้าให้ผู้บริโภคโดยตรง)
- ๓.๒ สร้างความรู้ความเข้าใจด้านการป้องกันโรคแมลงศัตรูพืช
- ๓.๓ แปรรูปผลผลิตในช่วงราคาคงต่ำ

๔. กลยุทธ์เชิงรับ

- ๔.๑ รวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อสร้างอาชีพเสริมอื่น ๆ

บรรณานุกรม

กรมส่งเสริมการเกษตร. ๒๕๖๘. ปริมาณการปลูกข้าว. สืบค้น ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ จาก :

<https://farmer.doe.go.th/>

..... ๒๕๖๘. พื้นที่เพาะปลูกพืช. แหล่งที่มา : <https://agri-map-online.moac.go.th/>

..... ๒๕๖๘. วิสาหกิจชุมชน. แหล่งที่มา : <https://smce.doe.go.th/>

..... ๒๕๖๘. หัวหน้าครัวเรือน, ลักษณะการประกอบอาชีพ, การถือครองที่ดิน, ประเภท
เอกสารสิทธิ์. สืบค้น ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ จาก : <https://aiu.doe.go.th/>

สำนักงานสถิติจังหวัดร้อยเอ็ด. ๒๕๖๗. ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดร้อยเอ็ด (GPP) ปีพ.ศ. ๒๕๕๒ - ๒๕๖๑ .

สืบค้นวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ . จาก : [https://roiet.nso.go.th/index.php?option=com_content
&view=article&id=๓๐๑:๒๙-jul-๒๐๒๐-roi-et-provincial-gross-product-gpp-year-๒๐๐๙-](https://roiet.nso.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=๓๐๑:๒๙-jul-๒๐๒๐-roi-et-provincial-gross-product-gpp-year-๒๐๐๙-๒๐๑๘&catid=๓๖)

๒๐๑๘&catid=๓๖